

ственное производство

ROLE OF COOPERATION IN DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTION BASED ON INNOVATION

**G. A. Kharchenko,
V. V. Kharchenko**

Abstract. *The article investigates the development of cooperation and determination of the benefits of functioning the cooperatives. Analysis of the main reasons hindering the establishment of agricultural cooperatives, including the lack of strategic directions of development of the domestic agricultural cooperatives was done. Systematized the main directions of development of cooperation based on innovative trends in the development of agricultural production. Essence and importance of cooperation in Ukraine was determined.*

The dynamics of the development of agricultural cooperatives in the agricultural sector of Ukraine in 2002–2015 years was studied. It was concluded that agricultural cooperation is the basis for further innovative development of agricultural production, improves the competitiveness of agricultural enterprises and to create favorable conditions for the cultivation and sale of domestic agri-food products on the domestic and foreign markets.

Keywords: *cooperation, cooperative, service cooperative, production cooperative, agricultural production*

УДК 336.22

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ ПОВОРОТНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Н. Г. ЦАРУК, кандидат економічних наук, доцент
ВП НУБіП України "Ніжинський агротехнічний інститут"
e-mail: nata011074@mail.ru

Анотація. *Розглянуто проблему можливості ухилення від оподаткування окремих доходів платників податку на прибуток та платників податку з доходів фізичних осіб через використання механізму поворотних фінансових допомог. Дослідження базувалося на загальнонаукових методах та на аналізі норм податкового й цивільного законодавства з висвітленням порядку бухгалтерського обліку операцій з надання поворотної фінансової допомоги.*

За результатами дослідження доведено неможливість нівелювання ризику махінацій з поворотними фінансовими допомогами винятково за рахунок використання інструментів бухгалтерського обліку та сформовано пропозиції про вдосконалення норм податкового законодавства в частині екстраполяції на платників податку з доходів фізичних осіб та платників податку на прибуток обмеження щодо невключення сум таких допомог до доходів платника єдиного податку винятково в період, що не перевищує 12 місяців із дати їх отримання. Перспективою досліджень у цьому напрямі є підготовка конкретних пропозицій щодо внесення змін до Податкового кодексу України в частині встановлення зазначених обмежень.

Ключові слова: *податок на прибуток, єдиний податок, податок з доходів фізичних осіб, бухгалтерський облік, поворотна фінансова допомога, ухилення від оподаткування*

Актуальність. Поворотні фінансові допомоги від фізичних та юридичних осіб останнім часом (переважно через надвисоку вартість кредитних ресурсів на фінансовому ринку) стають дедалі популярнішим інструментом поповнення обігових коштів підприємств у періоди нестачі ресурсів. З іншого боку, такі позики починають дедалі частіше використовуватися як засіб фінансової підтримки фізичних осіб (зазвичай – працівників підприємств) з боку суб'єктів господарювання. Однак, поряд з такими цілком законними і зовнішньо «благородними» цілями інструментарій поворотних фінансових допомог може бути використано і для «узаконених» зловживань у сфері сплати обов'язкових платежів до бюджету, що зумовлює необхідність та актуальність проведення досліджень з питань висвітлення проблематики здійснення таких операцій підприємствами та їх облікового відображення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальним питанням розвитку явища позик та його правовому обґрунтуванню присвячували свої праці такі вчені, як Н. М. Бойко [1], Є. Ш. Гересєв [3], Д. Д. Луспеник [4] та ін. Питання облікового відображення та оподаткування операцій за договорами фінансових позик неодноразово піднімалися на сторінках бухгалтерських видань та в онлайн-ресурсах (приклади наведено у джерелах [2], [5], [8]). Однак проблемі можливих зловживань такими видами операцій для уникнення оподаткування достатньої уваги не приділялося.

Мета дослідження – висвітлення особливостей здійснення операцій за поворотними фінансовими допомогами та надання пропозицій щодо нівелювання ризиків ухилення від сплати податків за допомогою цих операцій.

Матеріали і методи дослідження. У процесі підготовки статті було використано такі методи: метод аналізу – при дослідженні норм цивільного та податкового законодавства, які висвітлюють порядок проведення операцій з надання та повернення фінансових позик; діалектичний метод – при встановленні зв'язку між прогалинами податкового законодавства

та можливістю ухилення від сплати податків у відносинах з надання і повернення фінансової допомоги; метод порівняння – для встановлення факту наявності обмежень щодо користування коштами поворотної фінансової допомоги для платників різних податків. У цілому дослідження виконувалося за законами структурно-логічного методу, базувалося на методі гіпотез, методі абстрагування, методі узагальнення тощо.

Результати дослідження та їх обговорення. Оскільки операції з надання грошових позик, управління ними та повернення їх є елементом і цивільних відносин, і відносин, пов'язаних із оподаткуванням, для початку варто розглянути визначення та характеристики цих типів операцій відповідно до норм Цивільного кодексу та Податкового кодексу України.

У Цивільному кодексі України (ЦКУ) [9] відносини за договорами позики регулюються нормами глави 71 «Позика. Кредит. Банківський вклад», а конкретно – §1 «Договір позики» цієї глави (статті 1046–1053). Суть відносин позики полягає у передачі позикодавцем у власність позичальника грошових коштів або інших речей (ми розглядаємо передачу лише грошових коштів) зі зворотним зобов'язанням позичальника повернути позикодавцеві таку саму суму грошей у строк та у порядку, які встановлені договором позики. При цьому договір обов'язково укладається у письмовій формі, коли його величина перевищує 170 грн.

Згідно зі статтею 1048 ЦКУ, за договором позики позикодавець має право на одержання від позичальника відсотків від суми позики. Незважаючи на це, у юридичній практиці тривалий час котирувалася думка про те, що правом надання відсоткових позик можуть бути наділені винятково суб'єкти ринку фінансових послуг, визначені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [7]. Підставою для цього висновку був п. 6 статті 4 «Фінансові послуги» цього Закону, відповідно до якої, надання коштів у позику визнається як фінансова послуга. Проте, після тривалої науково-професійної полеміки, крапку у цьому питанні було поставлено у постанові Верховного Суду України (ВСУ) від 18.07.2012 р. № 6-79цс12. У цій постанові зазначено: «Договір позики, як загальна договірна конструкція, є підставою для виникнення правовідносин, учасниками яких є будь-які фізичні або юридичні особи, оскільки ЦКУ не містить жодного винятку як щодо суб'єктного складу, так і щодо права на одержання від позичальника відсотків від суми позики, розмір яких і порядок їх одержання встановлюється договором.

Таким чином, слід дійти висновку, що Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» є спеціальним нормативним актом, який регулює відносини спеціальних суб'єктів – учасників ринку фінансових послуг, і не поширюється на всіх інших юридичних і фізичних осіб – суб'єктів договору позики, правовідносини яких регулюються нормами ст. ст. 1046-1048 ЦКУ». *Таким чином, згідно із зазначеною постановою, надавати позики під відсоток без будь-якого ліцензування мають право всі фізичні та юридичні особи.*

Проте таке рішення ВСУ прийняте до уваги далеко не всіма

органами виконавчої влади, діяльності яких воно стосується. Мова йде, зокрема і в першу чергу, про Державну фіскальну службу України (ДФСУ). Адже у статті 14 «Визначення понять» Податкового кодексу України (ПКУ) [6] міститься визначення поворотної фінансової допомоги (п.14.1.257) як аналогу позики, описаної у главі 71 Цивільного кодексу, і такою допомогою є «сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування відсотків або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення».

Отже, для цілей оподаткування поворотною фінансовою допомогою вважається *лише безвідсоткова позика* у світлі ЦКУ (рис. 1). Про тотожність же понять «позика» та «поворотна фінансова допомога» свідчать такі спільні ознаки цих правочинів, як спільність предмета (грошові кошти), поворотна основа та договірний характер таких відносин.

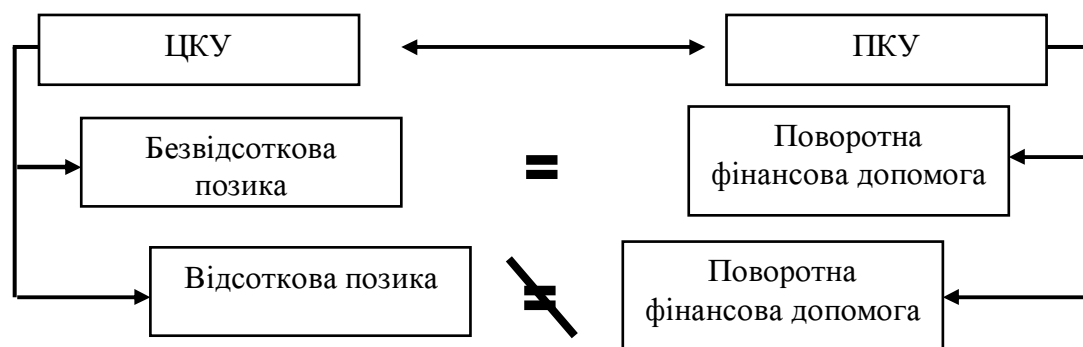

Рис. 1. Співвідношення між позикою та фінансовою допомогою згідно із цивільним та податковим законодавством*

*Джерело: складено автором.

Які ж обмеження встановлено щодо видачі поворотних фінансових допомог, користування ними та їх повернення для цілей оподаткування? Оскільки видача позик (поворотних фінансових допомог) можлива між юридичними особами, між юридичними і фізичними особами, між фізичними особами, доцільно розглянути, які правила видачі та повернення цих позик впливають на оподаткування підприємств за загальною системою, оподаткування підприємств та підприємців за спрощеною системою (єдиний податок) та оподаткування доходів фізичних осіб.

Щодо податку на прибуток, то до 28.12.2014 р. (до прийняття Закону України №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи») у питаннях надання поворотних фінансових допомог існували такі обмеження:

- якщо підприємство отримувало поворотну фінансову допомогу від платника податку на прибуток, то протягом звітного періоду сума допомоги не включалася до складу оподатковуваних доходів, а у разі її неповернення на кінець звітного періоду на її суму нараховувалася сума умовних відсотків у розмірі облікової ставки НБУ, розрахованої за кожен

день її використання;

- якщо сума поворотної допомоги отримувалася від осіб, які не були платниками податку на прибуток (у тому числі від фізичних осіб) або від осіб, що мали пільги з податку, і залишалася неповерненою на кінець звітного періоду, то її сума повністю включалася до оподатковуваних доходів.

Після внесення згаданих вище змін до ПКУ *будь-які правила та обмеження щодо строків неповернення таких допомог для платників податку на прибуток були вилучені*. Таким чином, на сьогодні для цілей оподаткування податком на прибуток отримана поворотна фінансова допомога не включається до доходів підприємства (адже відображується в обліку як кредиторська заборгованість), якщо вона повертається її надавачу у строк, встановлений у договорі про її надання (на це прямо вказує лист Головного управління ДФС України у Вінницькій області від 15.01.2016 р. №98/10/02-32-15-02).

Щодо спрощеної системи оподаткування, відповідно до чинного п. 292.11 ПКУ, до складу доходів платника єдиного податку не включається сума фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12 календарних місяців з дня її отримання (що підтверджується і листом ДФСУ від 05.02.2016 р. № 2503/6/99-95-42-03-15). Таким чином, для зазначених підприємств та підприємців *існує обмежений строк неоподатковуваного користування такими допомогою, протягом якого для них не виникає податкових наслідків*. Після сплину цього періоду сума допомоги включається до доходів та підлягає оподаткуванню.

Щодо податку з доходів фізичних осіб, відповідно до п.165.1.31 ПКУ, до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника ПДФО не включається основна сума поворотної фінансової допомоги, наданої ним іншим особам, яка повертається йому, та основна сума поворотної фінансової допомоги, що отримується ним. На цьому прямо наголошувала і ДФСУ у листі від 29.10.2015 р. № 10131/Г/99-99-17-03-03-14, де зазначено, що «основна сума позики та поворотної фінансової допомоги, що отримується фізичною особою на підставі укладеного договору, *протягом дії такого договору не є об'єктом (базою) оподаткування податком на доходи фізичних осіб*» (додатково про це йде мова і в листі Головного управління ДФС України у м. Києві від 13.11.2015 № 3472/М/26-15-15-03-11). Отже, для платників ПДФО, аналогічно платникам податку на прибуток, *будь-які обмеження щодо отримання та надання поворотних фінансових допомог відсутні*.

Схематично наведені вище положення подано на рис. 2.

Які наслідки має функціонування норм податкового законодавства, наведених вище? Як бачимо з рис. 2, факт отримання поворотної фінансової допомоги не впливає на оподаткування податком на прибуток та податком з доходів фізичних осіб на всьому відрізку часу, на якому залишається чинним договір про її надання відповідно до ЦКУ. При цьому чинним цивільним законодавством не обмежено строк, після сплину якого

позика має бути повернена позикодавцю, і навіть передбачено можливість невстановлення такого строку у договорі з зобов'язанням про повернення її суми протягом 30 календарних днів з дня надходження вимоги про таке повернення від позикодавця (стаття 1049 ЦКУ). Отже, строк надання позик, по суті, можна визначити хоч на рівні 50 років, хоч на рівні 100 років, хоч на рівні 1000 років, хоч взагалі не визначати. І це створює широке поле для зловживань і маніпуляцій з такими платежами для цілей ухилення від сплати податків.

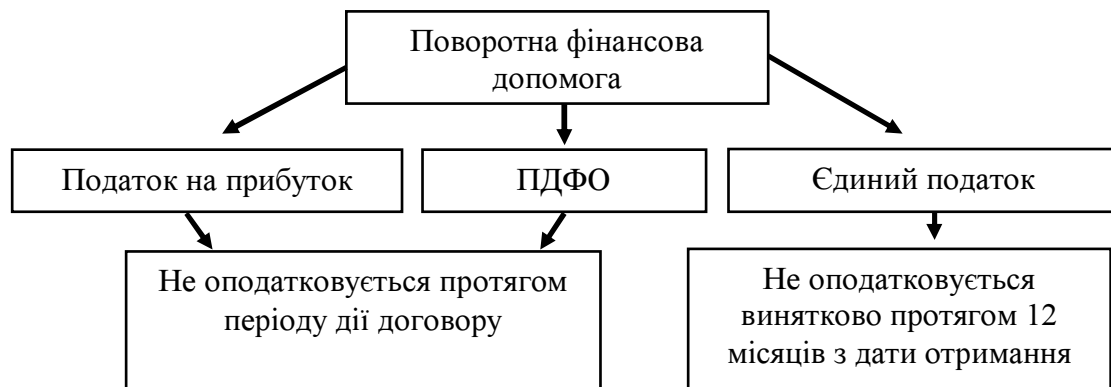

Рис. 2. Обмеження щодо оподаткування поворотної фінансової допомоги відповідно до ПКУ*

*Джерело: складено автором.

У чому полягає така можливість маніпуляцій? Для підприємств вона полягає як мінімум у наступному. Платник податку на прибуток може інвестувати в інші підприємства (як за методом участі в капіталі, так і в інші підприємства, які не є спільними, дочірніми або асоційованими), і при цьому мати право на отримання дивідендів від таких підприємств. Ці дивіденди підлягають включенню до доходів підприємства, а отже, мають враховуватися при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток. Однак якщо сплату таких дивідендів оформити як поворотну фінансову допомогу з боку суб'єкта господарювання, у капіталі якого є частка платника податку на прибуток, отримані кошти не будуть включені до об'єкта оподаткування.

Для фізичних осіб ситуація аналогічна. Оформлення дивідендів учасникам (засновникам) фірми або виплат, наприклад, «13-ї зарплати» працівникам у світлі наведених вище законодавчих прогалин можна також оформити безстроковим договором «фінансової допомоги», і таким чином фізична особа уникне оподаткування ПДФО фактично виплачених доходів.

Для унаочнення наведених вище прикладів подамо відображення операцій за ними в бухгалтерському обліку (табл. 1).

1. Відображення у бухгалтерському обліку законних операцій з нарахування доходів та їх альтернативне відображення як поворотної фінансової допомоги*

№	Операція	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
<i>Нарахування доходів у платника податку на прибуток</i>				
1	Визнано суму доходів від дивідендів (законна операція)	373 «Розрахунки за нарахованими доходами»	72 «Дохід від участі в капіталі», 731 «Дивіденди одержані»	100000,00
2	Отримано дивіденди	31 «Рахунки в банках»	373	100000,00
3	Списано дохід від дивідендів на фінансовий результат (зі збільшенням оподаткованого прибутку)	72, 731	792 «Результат фінансових операцій»	100000,00
4	Нараховано податок на прибуток з суми доходів (100000 x 18% / 100%)	98 «Податок на прибуток»	641 «Розрахунки за податками»	18000,00
5	Суму, яка мала би бути виплачена підприємству як дивіденд, оформлено як поворотну фінансову допомогу з невизначеним строком (незаконна операція)	31	50 «Довгострокові позики», 60 «Короткострокові позики»	100000,00
<i>Нарахування доходів фізичних осіб</i>				
1	Визначено суму дивідендів, належних до сплати власнику підприємства (законна операція)	441 «Нерозподілений прибуток»	671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»	100000,00
2	Утримано ПДФО із власників (100000 x 18% / 100%)	671	641	18000,00
3	Виплачено дивіденди	671	301 «Каса в національній валюті»	100000,00
4	Суму, яка мала би бути виплачена фізичній особі як дивіденд, оформлено як поворотну фінансову допомогу з невизначеним строком (незаконна операція)	377 «Розрахунки з різними дебіторами»	301	100000,00

*Джерело: складено автором.

Формально у податкових органів за будь-яких перевірок не має права визнавати операції, наведені в таблиці, незаконними, оскільки цивільне законодавство не встановлює обмежень по наданню поворотної фінансової допомоги, виходячи з факту пов'язаності осіб, які є сторонами

договорів про надання таких позик. При цьому, як свідчать дані таблиці, діючий порядок бухгалтерського обліку зазначених операцій попередити можливі зловживання та махінації при виплаті доходів нездатний. Рівно як і фіскальним органам нереально довести той факт, що оформлення, для прикладу, періодичних виплат засновникам як поворотної фінансової допомоги містить ознаки операцій з виплати дивідендів.

Усе вищезазначене дає підстави для висновку, що вирішення висвітленої проблеми має знаходитися у площині внесення змін до податкового законодавства. Зокрема, для нівелювання ризику виникнення зловживань обмеження щодо повернення сум поворотної фінансової допомоги, справедливі для платників єдиного податку, слід екстраполювати на правила, які встановлюють порядок визнання такої допомоги при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток та податком з доходів фізичних осіб. Зокрема, потребують законодавчої фіксації положення, згідно з якими, до доходів двох зазначених вище груп платників включатимуться суми поворотних фінансових допомог, не повернені такими платниками протягом 12 календарних місяців з дати їх отримання, незалежно від того, який строк повернення зазначено в договорі про надання такої позики.

Висновки і перспективи. Проведене у цій статті дослідження виявило «підводні камені», пов'язані з операціями по наданню та поверненню поворотних фінансових допомог, які полягають в існуванні можливостей для ухилення від оподаткування прибутку підприємств та оподаткування доходів фізичних осіб у зв'язку з відсутністю обмежень щодо строків повернення таких позик у цивільному та податковому законодавстві. Для уникнення цих ризиків пропонуємо внесення доповнень до статті 141 «Особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій» Розділу III «Податок на прибуток підприємств» Податкового кодексу України в частині фіксації вимоги про включення поворотної фінансової допомоги, отриманої платником цього податку, до доходів підприємства після сплину терміну у 12 місяців з дати її отримання, та внесення змін до п. 165.1.31 Податкового кодексу України щодо включення до складу доходів платника податку на доходи фізичних осіб поворотної фінансової допомоги, яка залишається неповерненою цією фізичною особою протягом аналогічного терміну. Таким чином буде забезпечено неможливість виплати доходів без оподаткування відповідними податками через договірну схему надання поворотної фінансової допомоги.

Перспективою розвитку цих пропозицій є їх подання не лише в наукових публікаціях, але й спрямування до відповідних громадських організацій (Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, Федерації аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України тощо) та Комітету з питань митної та податкової політики при Верховній Раді України.

Список літератури

1. Бойко Н. М. Особливості предмета договору позички / Н. М. Бойко // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 1 (7). – С. 1–14.

2. Височан О. С. Особливості бухгалтерського обліку та оподаткування поворотної фінансової допомоги / О. С. Височан, І. І. Стефанишин // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Чернігів, 25–26 жовтня 2013 р.) : тези доповідей. – Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. – С. 25–27.
3. Гареев Є. Ш. Правове регулювання відносин позики в римському праві та в сучасному законодавстві України / Є. Ш. Гареев // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – № 41. – С. 143–147.
4. Луспенник Д. Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики / Д. Д. Луспенник // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 4 (128). – С. 16–24.
5. Поворотна фінансова допомога: нюанси видачі та обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cons.parus.ua/_d.asp?r=08MMF28d024df44a16e892383593e0201f6b4
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html
7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
8. Сушко Д. Поворотна фінансова допомога: на якій системі оподаткування вигідніше брати поворотну фінансову допомогу, і на якій повертати? [Електронний ресурс] / Д. Сушко. – Режим доступу : http://www.pspaudit.com.ua/files/povorotna_fin_dopomogo.pdf
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030435.html

References

1. Boyko, N. (2013). Osoblyvosti predmeta dohovoru pozychky [Features of the subject of the loan contracts]. Chasopys Natsional'noho Universytetu «Ostroz'ka Akademiya». Seriya «Pravo» [Journal of National University "Ostroh Academy". Series "Law."], 1 (7), 1–14.
2. Hareyev, Y. (2008). Pravove rehulyuvannya vidnosyn pozyky v ryms'komu pravi ta v suchasnomu zakonodavstvi Ukrayiny [Legal regulation of relations of the loan in Roman law and the current legislation of Ukraine]. Aktual'ni Problemy Derzhavy I Prava [Actual problems of a State and of the Law], 41, 143–147.
3. Luspenyk, D. (2011). Dohovir pozyky: deyaki pytannya teorii ta sudovoyi praktyky [Loan Agreement: some theoretical issues and issues of the judicial practice]. Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrayiny [Bulletin Of The Supreme Court Of Ukraine], 4, 16–24.
4. Podatkoviy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 r. №2755-VI [The Tax Code of Ukraine, law of 02.12.2010 №2755-VI]. (2010). Retrieved 2 April 2016, from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.
5. Povrotna finansova dopomoha: nyuansy vydachi ta obliku [Repayable financial assistance: the nuances of providing and accounting]. (2013). Retrieved from http://cons.parus.ua/_d.asp?r=08MMF28d024df44a16e892383593e0201f6b4.
6. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehulyuvannya rynkiv finansovykh posluh: Zakon Ukrayiny vid 12.07.2001 r. №2664-III [On Financial Services and State Regulation of Financial Services: Law of Ukraine of 12.07.2001 №2664-III] (2001). Retrieved 1 April 2016, from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

7. Sushko, D. Povrotna finansova dopomoha: na yakiy systemi opodatkuvannya vyhidnishe braty povrotnu finansovu dopomohu, i na yakiy povertaty? [Repayable financial assistance, on which tax system more favorable to get it, and on which it is more favorable to repay?]. Retrieved 1 April 2016, from http://www.pspaudit.com.ua/files/povrotna_fin_dopomogo.pdf.

8. Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny vid 16.01.2003 r. №435-IV [The Civil Code of Ukraine, law of 16.01.2003. №435-IV]. (2003). Retrieved 2 April 2016, from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030435.html.

9. Vysochan, O., & Stefanyshyn, I. (2013). Osoblyvosti bukhhalters'koho obliku ta opodatkuvannya povrotnoyi finansovoyi dopomohy [Features of accounting and taxation of the repayable financial assistance]. In Bukhhalters'kyi oblik, analiz i audyt: suchasnyy stan, problemy ta perspektyvy rozvytku: Vseukrayins'ka naukovo-praktychna konferentsiya: tezy dopovidey [Accounting, analysis and auditing: current state, problems and perspectives of development: Ukrainian scientific and practical conference: abstracts] (pp. 25-27). Chernihiv: Chernihiv State Technological University.

НАЛОГОВЫЕ АСПЕКТЫ ОПЕРАЦИЙ ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ ВОЗВРАТНОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОМОЩИ И НЕОБХОДИМОСТЬ ИХ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Н. Г. Царук

Аннотация. *Рассмотрена проблема возможности уклонения от налогообложения отдельных доходов плательщиков налога на прибыль и плательщиков налога на доходы физических лиц путём использования механизма возвратной финансовой помощи. Цель исследования состояла в освещении особенностей проведения операций с возвратной финансовой помощью и предоставлении предложений по нивелированию рисков уклонения от уплаты налогов с помощью этих операций. Исследование базировалось на общенаучных методах и на анализе норм налогового и гражданского законодательства с освещением порядка бухгалтерского учёта операций по предоставлению возвратной финансовой помощи.*

В результате исследования, доказана невозможность нивелирования риска махинаций с возвратной финансовой помощью исключительно за счёт использования инструментов бухгалтерского учёта и сформированы предложения об усовершенствовании норм налогового законодательства в части экстраполяции на плательщиков налога на доходы физических лиц и плательщиков налога на прибыль ограничения по неотражению такой помощи в доходах плательщика единого налога исключительно в период, который не превышает 12 месяцев с даты её получения. Перспективой исследований в данном направлении является подготовка конкретных предложений по внесению изменений в Налоговый кодекс Украины в части установления упомянутых ограничений.

Ключевые слова: *налог на прибыль, единый налог, налог на доходы физических лиц, бухгалтерский учёт, возвратная финансовая помощь, уклонение от налогообложения*

TAX ASPECTS OF OPERATIONS OF PROVIDING REPAYABLE FINANCIAL ASSISTANCE AND THE NEED FOR ITS IMPROVEMENT

N. G. Tsaruk

Abstract. *The article deals with the problem of the probability of tax evasion of separate revenues of the payers of the income tax and of the payers of the personal income tax through the mechanism of repayable financial assistance. The aim of the research was to set features of providing of operations with repayable financial assistance and to generate the proposals for leveling the risk of tax evasion through these operations. The research was based on the general scientific methods and on an analysis of the taxation and civil legislation with the analysis of the order of the accounting for the operations of providing of the repayable financial assistance.*

At the result the inability to leveling the risk of frauds with repayable financial assistance exclusively through the use of tools of accounting have been proved. And there was given the proposal for improvement of tax legislation in terms of extrapolation on income tax payers and personal income tax payers the restrictions of the non-inclusion of amounts of such assistance to income of the single tax payer only in a period which is not exceeding 12 months from the date of receiving of this financial assistance. The prospect of the research in this sphere is to prepare concrete proposals on amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the establishment of such restrictions.

Keywords: *income tax, single tax, personal income tax, accounting, repayable financial assistance, tax evasion*

УДК 338.242

КООПЕРАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОЯВУ СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. В. ЧЕРНЕЦЬКА, кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
e-mail: Olja_Che@mail.ru

Анотація. *Актуальність дослідження:* важливим аспектом системи управління підприємством є так званий синергетичний ефект, який забезпечує додаткову ефективність діяльності від об'єднання зусиль окремих господарюючих одиниць. Сільськогосподарські кооперативи є таким об'єднанням господарюючих одиниць, в яких можна простежити прояви синергетичного ефекту. В дослідженнях мало уваги приділяється питанням прояву синергетичного ефекту в кооперативах, хоча вчені наголошують на тому, що шляхом створення